

Deklareeritud töö on kasulik kõigile!

Kas olete töötaja?

Mida tähendab deklareeritud töö?

- Kaitse ja sotsiaalhüved: pension, sotsiaalkindlustus, tervishoid, tasustatav puhkus ning kaitse ebaõiglase vallandamise või tööõiguse muude rikkumiste eest.
- Töötasu, sotsiaalkindlustusmaksete ja asjaomaste maksude korrapärane maksmine.

Kas töötan deklareerituna?

Kontroll-loetelu

Teil peavad olema ...

- **tööleping**, kus on loetletud töötingimused, kohustused ja õigused ning teave tööandja ja teie töötasu maksmise eest vastutava isiku kohta.
- **korrapäraselt makstav töötasu**, mis arvestab tegelikku tööaega, ületunnitööd ja lisatasusid (nt vahetustega töö öösel või riigipühadel).
- **kaitse diskrimineerimise eest** töökohal soo, usu, kodakondsuse või etnilise päritolu alusel.
- **õigus puhkepausidele**, puhkepäevadele ja puhkusepäevadele.
- **õigus viibida haiguslehel** ning olla kaitstud tööõnnetuste ja kutsehaiguste korral.
- **registreering sotsiaalkindlustussüsteemis**, nt pensionide, töötuse, tervishoiu jaoks.
- **õigus esindusele**, kuuluda ametiühingusse ja streikida.
- **korrapärased sissemaksed**, nt maksed tulevase pensioni tarbeks.

Kas juhite ettevõtet?

Kas palkate töötajaid või kavatsete palgata?

Mida tähendab deklareeritud töö?

- Tööõiguse nõuete järgimine; töötajatele nende õiguste tagamine.
- Õiglase konkurentsi tagamine ettevõtete vahel.
- Stabiilse ja motiveeriva töökeskkonna loomine, mis tagab tootliku töökoha.
- Sanktsioonide, trahvide, süüdistuste ja mainekahju vältimine.

Ettevõtte omaniku ja tööandjana peate ...

- pöörama tähelepanu töötingimustele, mis on sätestatud teie riigi õigusaktides. Uurima, kas:
 - ▶ järgite oma riiklikke kollektiivläbirääkimiste eeskirju töötasu ja mahaarvamiste kohta;
 - ▶ tasute makse ja sotsiaalkindlustusmakseid kooskõlas eeskirjadega;
 - ▶ väljastate palgalehti nõuetekohaselt;
 - ▶ tagate haigus- või rasedus- ja sünnituspuhkusi ning põhipuhkusi vastavalt asjakohastele eeskirjadele;
- peate arvestust oma registreeritud töötajate, nende tegelike töötundide ja kõigi maksete kohta vastavalt kehtivatele riiklikele ja ELi eeskirjadele;
- rakendate töötervishoiu ja tööohutuse eeskirju, tagades oma töötajatele ohutu keskkonna;
- kontrollite, et teie töötajatel on õigus töötada teie riigis seaduslikult.

Kui teil on oma ettevõtte ja te ei ole kindel, mis on teie riigis töötajate seadusliku töölevõtmise eeskirjad, võite ...

- võtta ühendust oma kohaliku tööinspektsiooniga;
- võtta ühendust oma riikliku ja/või kohaliku tööandjate organisatsiooniga;
- võtta ühendust tööõiguse, -tervishoiu ja -ohutuse eest vastutavate asutustega.

Teid võidakse pidada deklareerimata töötajaks, kui ...

*Saate töötasu sularahas ilma töölepinguta – **deklareerimata töö***

Teil ei ole kirjalikku töölepingut ja teie tööandja maksab teile sularahas ilma tööd registreerimata või makse ja sotsiaalkindlustusmaksleid tasumata – deklareerimata töö.

*Osa töötasust makstakse sularahas – **aladeklareeritud töö***

Kui tööandja deklareerib ainult osa teie tööajast ja maksab ülejäänu sularahas, on teie töö aladeklareeritud. See hõlmab deklareerimata ületunnitööd ja lisavahetusi. See võib tunduda mugav, kuid see piirab teie õigusi ega dokumenteerii õiguslikult kogu teie töötamist.

*Olete iseenda tööandja, kuid teid koheldakse töötajana – **majanduslikult sõltuv iseenda tööandja***

Kui olete registreeritud iseenda tööandjana, kuid töötate juhi kontrolli all, teil on kindlaksmääratud tööaeg või sõltute ühest kliendist, võib teie tegevus iseenda tööandjana olla fiktiivne. See tähendab, et teid koheldakse nagu töötajat, kellel ei ole õigusi ega kaitset. Teatud riikides võidakse teid ka registreeritud iseenda tööandjana pidada täielike tööõigustega töötajaks, eelkõige kui keegi juhendab teie tööd, määrab teie töötasu ja teete seda tööd isiklikult.

Mida saate teha?

1. Võtke ühendust oma kohaliku tööinspeksiooniga

Tööinspeksioonid ja -organisatsioonid reguleerivad ja kontrollivad ettevõtteid. Nad võivad soovitada, kuidas teatada deklareerimata tööst. Sageli annavad tööinspeksioonid teavet teie õiguse kohta nõuda maksmata töötasu kooskõlas ELi õigusega.

2. Võtke ühendust ametiühinguga

Ametiühingud esindavad töotajaid ning edendavad õigusi ja paremaid töötingimusi. Nad peavad dialoogi tööandjate organisatsioonidega. Võtke ühendust kohaliku ametiühinguga või esindajatega oma töökohas.

Lisateave

Euroopa Tööjõuamet veebilehel on teie riigi kontaktpunkt ja nõuanded.

<https://www.ela.europa.eu>

Euroopa Tööjõuamet
Landererova 12, 811 09 Bratislava I, Slovakkia

**Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus**

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2025

© Euroopa Tööjõuamet, 2025

Print ISBN 978-92-9415-197-1

doi:10.2883/9174414

HP-01-25-025-ET-C

PDF ISBN 978-92-9415-196-4

doi:10.2883/5302429

HP-01-25-025-ET-N

Kaas: © Gorodenkoff/stock.adobe.com; © JackF/stock.adobe.com; © wavebreak3/stock.adobe.com. Siseleheküljed: © K Seisa/peopleimages.com/ stock.adobe.com; © New Africa/stock.adobe.com